

2009, PRÒLEG AL LLIBRE **TORNA SERRALLONGA 1640**, DE RICARD DILMÉ

Serrallonga té el do de la ubiqüitat, en l'espai i en el temps. Què és el que fa que Serrallonga sobrepassi el temps i l'espai? Aviat farà quatre-cents anys de la seva execució i en parlem, l'escrivim, el cantem, el caminem i el ballem com si tot hagués passat abans d'ahir. Si em permeteu les comparacions, Serrallonga toca la fibra, excita els sentiments i sensibilitza els valors humans, determinats valors humans. Per això és immortal. Talment com Shakespeare o Goya. Les seves obres són actuals perquè tracten dels valors humans, que són immutables: amistat, gelosia, amor, odi, passió, por, justícia. Serrallonga frueix d'algun d'aquests valors. I per què? Per què un simple, cruel, despietat bandoler català del segle XVII ha traspasat fronteres? Em sap greu dir-ho però no és mèrit seu, sinó de les circumstàncies que l'envoltaren algunes de les quals encara perduren, malauradament, avui a la nostra terra.

El dia 8 de gener de 1634 moria el bandoler i naixia el mite. Cançons, auques, romanços, dites i refranys s'escamparen per la terra catalana. Tanmateix fou a Castella el 1640, quan Coello, Rojas i Vélez de Guevara publicaren la comèdia *El catalán Serrallonga y bandos de Barcelona*, on convertien el bandoler en un noble que lluitava per una causa justa i que robava als rics per repartir-ho entre els pobres. Al llarg del XVII i XVIII la comèdia es representà abastament, i en el segle XIX, en plena Renaixença catalana, Víctor Balaguer la versionà i adaptà en l'obra *Don Juan de Serrallonga o los bandoleros de las Guillerías* (1858) que tingué un èxit esclatant amb cinc edicions. Tanmateix Joan Cortada pogué accedir, per casualitat, al manuscrit del procés de Serrallonga i va escriure un llibre en el qual desmitificava al bandoler i el deixava simplement com això: un bandoler. Víctor Balaguer ho solucionà ràpidament: comprà el procés original a Cortada i l'amagà a la seva biblioteca. I encara s'hi conserva, a la Biblioteca Víctor Balaguer, de Vilanova i la Geltrú. Continua doncs el fervor popular cap a Serrallonga, fins que ja en ple segle XX, l'historiador Joan Reglà mostrà la vertadera vida bandolera de Serrallonga, això sí, relacionada i immersa en un procés polític complex com era el que portà a la Guerra dels Segadors sis anys després de la mort del bandoler.

Ricard Dilmé ens presenta un altre Serrallonga. Un Serrallonga que no morí el 8 de gener de 1634 i que participà en els inicis de la revolta catalana del 1640. I té raó, perquè Serrallonga ha estat sempre viu a Catalunya. En plena repressió tardofranquista, Els Joglars muntaren l'obra *Àlias Serrallonga* (1974) una crítica al poder i anys més

tard, el grup musical Els Esquirols crearen la cançó *Torna, torna, Serrallonga*, que s'ha convertit en un crit de protesta contra qualsevol agressió al poble, sigui política o ecològica. A Sant Hilari celebren cada any la Fira d'en Serrallonga, el Centre Excursionista Farners organitza la Ruta d'en Serrallonga, molts pobles conserven i representen el Ball d'en Serrallonga i l'any 2008 TV3 produí una minisèrie sobre el bandoler.

Llegint el còmic de Ricard Dilmé, ens adonem que Serrallonga és sempre viu en l'ànima dels catalans. Perquè potser, potser, cada català és un Serrallonga en potència. Potser, potser, Serrallonga és l'esperit del que voldríem ser, de la rauxa que ens empeny, el sentiment que portem dins nostre, mentre que el seny ens el fa amagar, ens atura. Aquesta és la fortalesa del mite Serrallonga: l'estimem, l'admirem, l'elevem perquè representa el que ens costa fer, és d'alguna manera la nostra frustració com a poble i al mateix temps la taula on, il·lusòriament, ens agafem. El seny i la rauxa. Catalunya i Serrallonga. Sí, la dualitat perfecte, el ying i el yang.